

Ο ΓΚΑΪΤΕ ΔΙΑ ΤΟΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ....

[Είναι αναγκαῖον νὰ τονισθῆ: Δὲν ὑπάρχει δυσκολώτερον πράγμα εἰς τὴν ζωὴν, ἀπὸ τὸ νὰ συμφωνήσουν δύο ἀντιθέτων ἀπόψεων μεγαλοφρενῆς καλλιτέχνη. Ὁ Γκαῖτε χαρακτηρίζει τὸν Μπετόβεν «ὀλότελα ἀδέσμευτη προσωπικότητα» καὶ ὁ τελευταῖος τὸν Γκαῖτε, σχεδὸν δουλοπρεπῆ. Μὰ βέβαια: Ὁ Γκαῖτε ὁ ἤρεμος, ὁ ἥσυχος, ὁ Ὀλύμπιος αὐτὸς καλλιτέχνης δὲν ἐπαναστατεῖ ποτὲ, ἐν ᾧ ὁ Μπετόβεν βρίσκει τὴν κοινωνίαν καὶ τὸ περιβάλλον σαθρά. Ὁ πρῶτος ἐπαναπαύεται στὴν μουσικὴν αἰσθητικὴν τοῦ 18ου αἰῶνος, ἐν ᾧ ὁ δεῦτερος δουλεύει γιὰ τὴν αἰσθητικὴν τῶν κλασσικῶν συνθετῶν, μὲ τάσεις σαυτὴν τοῦ 19ου αἰῶνος. Ὁ Γκαῖτε βρίσκει εὐχάριστον καὶ ἱκανοποιητικὴν τὴν καλλιτεχνικὴν ἀπόλαυσιν τῆς «διασκεδάσεως» γιὰ τὴν μουσικὴν, ἐν ᾧ ὁ Μπετόβεν δουλεύει γιὰ τὴν ἀνωτέραν «κοσμοθεωρίαν» τῆς μουσικῆς. Ὁ Γκαῖτε εἶναι τὸ «παιδί» τῆς Σούτιας, ἐν ᾧ ὁ Μπετόβεν ὁ συνθέτης τῆς «τραγικῆς μοίρας.» (1)— Τὸ κατωτέρω πρῶτον ἀπόσπασμα εἶναι παρμένο ἀπὸ ἐπιστολὴν τοῦ Γκαῖτε πρὸς τὸν Τσέλτερ, ἐν ᾧ τοῦ Μπετόβεν ἀπὸ ἐπιστολὴν τοῦ ἰδίου πρὸς τὴν Μπετίνα φὸν Ἄρμιν.]

«Τὸν Μπετόβεν τὸν γνώρισα στὸ Τέπλιτς. Τὸ ταλέντο του μὲ ἐξέπληξε. Δυστυχῶς ὁμῶς, εἶναι μὰ ὀλότελα ἀδέσμευτη προσωπικότης, ποὺ δὲν ἔχει ἴσως ἄδικο νὰ κατηγορῇ τὴν κοινωνία, χωρὶς βέβαια μαδτὸ νὰ μᾶς τὴν κάμῃ καὶ ἐγκαριστότερον.»

Ἐξ ἀντιθέτου, εἶναι γιὰ νὰ τὸν συγχωρήσῃ κανεὶς καὶ νὰ τὸν λυπηθῆ, τώρα μάλιστα, ποὺ τὸν ἐγκαταλείπει σιγὰ-σιγὰ ἡ ἀκοή, κάτι, ποὺ λιγώτερον ἴσως θὰ τὸν βλάψῃ στὴν μουσικὴ συνθετικὴ του ἐργασία, ὅσον σὶς σονατα-

(1) Σχετικῶς, βλέπε τὸ ἄρθρον τοῦ συνεργάτου μας κ. Κ. Δ. Οἰκονόμου «Ὁ Γκαῖτε καὶ ἡ μουσική».

στοφές του. Αὐτὸς ποὺ τόσο εἶναι πάντα ἀλλοῦ λόγος, φαντάζομαι πόσο θὰ γῆν σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα, ὅταν θὰ εἶναι ὀλόγεια κορφός.»

....ΚΑΙ Ο ΜΠΕΤΟΒΕΝ ΔΙΑ ΤΟΝ ΓΚΑΪΤΕ

«Οἱ βασιεῖς καὶ οἱ πρίγκηπες ἤμποροῦν βέβαια νὰ κάμουν καθηγητὰς καθὼς καὶ μυστικιστοῦς συμβούλους, νὰ δώσουν ἐπὶ πλεον τίτλους καὶ παρὰσημα, ἀλλὰ δὲν εἶναι εἰς θέσιν αὐτοὶ νὰ κάμουν μεγάλους ἄνδρας, ἀνθρώπους δηλαδὴ ποὺ νὰ ἐπερέχουν ὄλον παντοῦ καὶ γι' αὐτό, θὰ ἐπρεπε νὰ ἐγκαταλείφουν ὅλες τὶς σχετικὰς προσπάθειές των καὶ νὰ μάθουν νὰ σέβωνται τοὺς ἄνδρας αὐτοὺς—τὰ μεγάλα πνεύματα. Τὴν στιγμὴν ποὺ βρομοῦμαστε μαζί, ἐγὼ καὶ ὁ Γκαῖτε, θάπρεπε νὰ παρατηρήσουν, πέρα γιὰ πέρα, οἱ «μεγάλοι» αὐτοὶ κύριοι, πὼς ἐμεῖς εἴμαστε οἱ ἀρχηγοί, οἱ ἀνώτεροί των, οἱ πραγματικῶς μεγάλοι.

Χθὲς τὸ ἀπόγευμα ποὺ ἐπιστρέψαμε σπῆτι, ἐγὼ καὶ ὁ Γκαῖτε, συναντήσαμε στὸ δρόμο, ὄλην τὴν Αὐτοκρατορικὴν οἰκογένειαν. Τοὺς εἶδαμε νὰ ἔρχονται ἀπὸ τὴν ἀντίθετη διεύθυνσι πρὸς τὸ μέρος μας. Ὁ Γκαῖτε, μόλις τοὺς ἀντιλήφθη, ἔσπευξε τὸ χέρι του ἀπὸ τὸ δικό μου γιὰ νὰ τραβηχθῆ στὰ πλάγια τοῦ δρόμου—στὸ πεζοδρόμιο. Τοῦ εἶπα ἀμέσως πολλὰ, μὰ πολλὰ σχετικῶς, γιὰ νὰ τὸν παρασύρω, ἀλλ' αὐτὸς ἔμεινε σὰν πέτρα στὴν γεία του θεοῦ. Τὴν στιγμὴν ἐκείνη κί ἐγὼ, ἔχουσα τὸ καπέλλο μου ἕως τὰ αὐτιά, ἐκούμπουσα καλὰ τὸ ἔπιανοφόρι μου, ἔβαλα τὰ χέρια μου ὀπίσω καὶ, βιάσασα καταμεσῆς τοῦ δρόμου, μέσα ἀπὸ τὸ σωρὸ τῶν πριγκίπων καὶ τῶν ἀκολούθων, γιὰ νὰ μοῦ κάμουν αὐτοὶ τόπο—ὅπως καὶ μοῦ ἔκαμαν—νὰ περάσω. Ἡ κυρία Αὐτοκράτειρα μὲ ἐχαιρέτισε πρώτη, καθὼς καὶ ὁ πρίγκηπυ βγάζοντας τὸ καπέλλο του. Ἔ, βλέπεις, μὲ ξέφερον καλὰ οἱ κύριοι (...)

Μετὰ ἐπὶ μὰ στιγμὴ, εἶδα—πρὸς μεγάλην μου χαρὰν—νὰ περνοῦν ἢ ὄλη ἀκολουθία μπρὸς ἀπὸ τὸν Γκαῖτε, ποὺ σιεκόταν πάντα στὸ πεζοδρόμιο, μὲ τὸ καπέλλο βγαλμένο καὶ σκυφτὸς πρὸς χαρῆμισμόν. Ἔνοια σου ὅμως καὶ τοῦ τὰ εἶπα ὕστερα καλὰ, γιὰ τὴν στάσιν του, οἰζοντίας ὄλα τὰ βάρη τῆς καταστάσεως σαϊτόν.»

(Εἰσαγωγή καὶ μετάφρασις: Κ.)

